

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitate, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

An invitis parentibus matrimonium inire filio liceat, n. 1. paragraph. 3.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

CAPUT SECUNDUM §. II.

33

theus; tunc enim filius, cum tam ferre grati debemus) ita patre, matre, multa adjuncta congeras, quæ certa supponis, suum magis bonum (multoque magis, si de æterna agatur salute) exiguo patris sensui præponere legitime valet. Teneo igitur te (subsumit adolescens) teque pronuntio meis consilijs affidentem. Tu non ignoras, ego invitus (altum hic suspirium traxit Polycrates) superior mores perniciaces meos: non certe erga alios, in quorum gratiam liberalem me atque urbanum ingenium habere animadverto, sed, nescio, qua sanguinis disjunctione insolenti, adversus parentem meum Plutogenem. Sæpiissime enim, data vel levissima occasione, in illum vehementer indignor, imo per meum gravissimum scelus (erubescō, sed ingenuus fateor) injurijs illum aggredi, atque obstinate laesere non dubito; qua turbatione familiæ, etiam inter domesticos consanguineorū familiariumq; convictus, quovæ malo exemplo, pater, imo universi ex vicinia norunt. Remedium tantis meis malis cum naviter exquirerem, dum cum ipso in eadem domo versamur, invenire datum non est. Oppugnanti naturæ semel vel bis, te cum victoria opponis; sepe, vel semper si id molitoris, occumbes. Quid ergo? heu fuge, non jam crudeles, sed natales terras, fuge littus amatum; an mihi etiam littus amarum? domo exire juvat; reverentiam, quam patri debeo, sic melius præ me feram, nihil convitiando absens, quam coram semper in contumelias incidendo. Deinde familia nostra (quod Dño optimo acceptum re-

germanoque fratre solertiſſimo ornata conſtat, ut nihil prorsus detrimenti ex mea absentia paſſura ſit: quamobrem ergo me criminè condennas? præſertim cum ex hac proſectione, quam plura ſperem exorare à Rege ad ſplendorē familiæ noſtræ, ad ampliandas fortunas, ad ſororum mearum nobiliora matrimonia conquirenda. hec & alia familia, ita diſerte & cordiate congeſit adolescens, ut Hierotheus non modo illum ab omni prorsus peccato vindicaverit, ſed ſe futurum intercessorem apud Plutogenem, pro ejusmodi diſceſſu, reſcepere. Tum conſueta verborum urbanitate ultro, ei troque habita, ē cubiculo diſceſſit ad patrem; qui exoratus tandem per Hierotheum, ſub eumdem fere menſem, & quidem optimo eventu, ut deinde reſcivimus, Polycratem libens, volensque dimiſit.

§. III.

An invitis parentibus Matrimonium inire filij liceat?

Et jam instabant Paschales feria, atque ad aperienda peccata, sacramque synaxim fuſcipiendam confluuebant in templo frequentes de more fideles; cum Plutogenes Hierotheum convenit, precatuque, ut ſacro illorum dierum tempore Aloysiam filiam à proposito auptiarum illarum deterret. Spopondit is operam ſuam, nec multo post

G 3

puella,

L I B E R Quintus.

34
 quella, amita, & consuetis pedissequis duntur; ita S. Thomas, & ita San-
 associata, animæ labes depositura, ad chez, b ita cæteri.
 Hierotheum, suum familiæque à con-
 fessionibus accessit; qui illam præve-
 niens: tecum, inquit, ante breviter a-
 gam, quam peccata patefacere aggre-
 diaris, quid scilicet in assumendo statu
 tibi liceat, vel congruat, expositurus:
 vix his auditis, præsentis Aloysia, quo
 genderent ejusmodi verba. Et, o pater,
 respondit, quam grata antevertis defi-
 derium meum, quo jam idem à te sci-
 scitari non multo antea proposueram:
 neque enim apud parentes meos ex-
 firmo animo dixi, quæ de illo juvete
 ad tuas aures forte pervenerunt, sed
 potius, ut eos oscitantes, ad me digno-
 ac justo matrimonio collocandam, ex-
 citarem: me, inquam, annum jam
 vigintium sextum agentem, nec à Deo
 impulsam (sic ipsi placet): ad calibem
 vitam conservandam. Cæterum in
 posterum, ni ipsi mihi consulant, con-
 sulet amita mea, nec ego amitæ dissen-
 tiam, modo mortalis peccati rea, à
 quo, tanquam à facie colubri, semper
 exhorui ego, & illa, ob hanc caussam,
 nequaquam simus. Aures admove,
 respondit Hiorotheus, ut sapientium
 dogmata excipias, filia; excipiat, quan-
 doquidem hic adeat, & amita.

2. Certum exploratumque est, si
 filij invitis parentibus ineant matri-
 monium cum dignis, & altoqui nul-
 lum sequatur incommodum, non
 peccare lethaliter, imo ne venialiter
 quidem, si prius modeste à parenti-
 bus facultatem petierint, tametsi ne-
 quaquam exoraverint. Ratio potissi-
 ma est, quia in electione status, & ma-
 xime matrimonij, filij nemini sub-

a S. Th. in 4. d. 29. q. unica art. 4.
 b Sanc. l. 4. mat. d. 22. n. 4.

3. Hinc regulariter non tenetur fi-
 lius implere sponsalia, quæ absque
 ejus consensu pater promisit; sic enim
 teneretur ad matrimonium. Agit de
 hac re dilucidè Sans. e.

o Sans. ib. d. 23. n. 3.

4. Hinc etiam merito Tridenti-
 num d. ipso facto excommunicat im-
 pedientes matrimonia; quæ excom-
 municatio licet solum sit contra eos,
 qui, cum habeant jurisdictionem fori
 externi in subditos, eos à matrimonij
 injustè impediunt, ut clare colligitur
 ex contextu Tridentini, qualès sunt E-
 piscopus, & Princeps secularis (exci-
 pitur Rex, & Imperator, quia hos o-
 porteret exprimi; excipitur & Par-
 chus, quia fori externi jurisdictionem
 is non habet in suos) tamen tam rigi-
 da prohibitio ostendit sensum Eccle-
 siæ, nolentis, ut matrimonia impedi-
 antur. Et merito: nam indepen-
 ter à lege positiva, ex se culpa morta-
 lis est, impedire in re gravi jus alterius:

at vero, ut diximus, in status elec-
 tione quilibet suis juris est, atque
 adeo, nec à suis, nec ab alijs, si pecca-
 tum mortale iij. vitare velint, impe-
 diendus.

d Trid. sess. 24. c. 9. de refor. matr.

Dixi (injustè) nam quando adeat
 justa causa, ut quia matrimonium est
 indignum, vel quid simile, non pè-
 cat Princeps; vel amicus, medijs sua-
 vibus, absq; vi vel metu, impediens,
 ut est contors Doctorum e sententia,
 ipso lumine rationis comprobata.

e leg.

e leg. Sanc. ibid. d. 22. n. 7.

5. Difficultas igitur sola superest, an cum indignis possint filij licetē contrahere, patre vel genitrice dissentientibus? & quidem licet aliquibus videatur, non posse, idque sub mortali, quod certe valde probabile est; fato rātamen, probabile item esse, ac tūcum, quod possint. Ratio p̄cipua est modo dicta, filium scilicet omnino liberum esse, nec alicui subiici hāc in rūm; certum enim erit, patrem conre: addit S. Thomas, g in ijs, quā ad tradicturum, cum agatur de sua familiā, dedecore: multo magis, si constans supponatur filius in arrepto proposito contra patris apertum consilium; quam constantiam licetē sartam tectam servare posse, merito fatetur idem Sanc.

b Sanc. l. c.

Satius ergo fore videtur, curare, ut ignoret pater, quām ut noscat, & coram ejus authoritas despiciatur. Quare si statuit Euaristus i. Papa, ut prouupta nequaquam habeatur puella, quam pater ipse non despontat: si Leo Pontifex, l. & sanctus Ambrosius m̄ajunt, non esse virginalis pudoris, maritum eligere, sed judicium parentum esse exspectandum; si in sacris litteris parentibus tribuitur hoc munus, sap. 7. Da filiam tuam viro prudenti; si S. Paulus i. Cor. 7. exp̄resē docet, à parentibus tradendas esse filias nuptijs: Si multa sacrarum literarum exempla, qua affert Bellarminus, n̄ id manifeste demonstrant, responde cum eodem Sanc. in simili, hāc & similia probare quidem, esse valde honestum ejusmodi consilium à patre conquerire, onus, si eis tandem consilium patris diram peccati mortalis necessitatem non probare.

i c. Ait.

i. c. alter. 30. q. 5. 1. c. qualis. 30. q.
5. m. c. honorantur. 32. qu. 1. n. Bel-
larm. l. c. prop. 3. & inf.

Hec dicta sunt, quando ex ejusmo-
di matrimonio non timetur, fore, ut
sequantur gravia mala, sive scandala,
sive alia incommoda: tunc enim, ut
notat Sanc. l. c. n. 11. contra charita-
tem ex alio capite, quam ex solo pa-
rentum involuntario, peccati labes
posset emergere.

7. Filios ergo, sive hi excedant, sive
non attingant vigesimum quintum
atris annum, nuptias ineuntes, in
vito genitore, ab hereditate expellere
non potest pater; ipsisque debet (ex
Sanchez citato, alijsque passim) geni-
tor dotem competentem, vel saltem
alimenta, juxta sui status conditionem
constituere, si bona, unde vivant, hi fi-
lii non habent: at si habent, licet pro-
babile sit, justam adhuc dotem debere
patrem conferre, si digne contraxe-
runt; quia nihil peccarunt in libero
matrimonio deligendo: tamen certum
est, & jure statutum, nec dotem, nec
alimenta ipsis debere, si contraxe-
runt indigne. Quorum ratio brevis
ea est, quia, si digne sese gesserunt, non
sunt fraudandi sua dote: si vero indi-
gne, sed nihilominus sunt pauperes, æ-
quitati ac paternæ pietati consonum
est, ut paternæ alimenta saltem necessaria,
ne fame pereant, filiis indigentibus,
nec contra jus patrium peccantibus,
præbeat. At si, qui indignas concepe-
runt nuptias, divites sint, cum negari
non possit, indigna ea electione fami-
liae decisis ab ipsis fuisse commacula-
tum, quando quidem vietu necessario

non carent, merito à parentibus sunt
destituenti.

8. Ex quo postremo dicto clare
consequitur, tibi, Aloysia, si forte hu-
ius adolescentis indignas nuptias ap-
petas, posse Plutogenem negare dotem;
& negabit quidem, ut nullies palam
professus est, siquidem habes, unde
vivas ex hereditate, quam super a-
mita tibi irrevocabili donatione con-
cessisti. Vnde perpende, filia, an velis
quinquaginta aureorum millia con-
temptui haberet: ad hanc enim sum-
mam pertingere dotem paternam tu-
am, & amplius multo, si soror Metil-
de, quod constanter molitur, in mo-
nialium claustra sese recipiet, probe
nosti.

9. Quod vero is adolescentis, quo de
fama percrebuit, indignus tuis nuptijs
censeatur, luce clarius est meridiana,
si ea, quæ afferunt Doctores ad hanc
indignitatem metiendam, breviter
cognoscas. Is conjux (ait Thos. San-
chez o) dicitur indignus, cui alter ma-
trimonio copulari, absque dedecore,
juxta civitatis mores, nequit. Is di-
citur indignus (ait Baldus p) qui ma-
lis moribus imbutus sit; is dicitur in-
dignus (ait Menochius q) qui altero
conjugi multo est pauperior. Quod
dictum recte intelligimus, nisi aliud
nobilitate v. g. litteris, militiae me-
ritis, vel simili, non vulgari præroga-
tiva, excessus in divitijs compensetur.
Is in summa dicitur indignus (ait Bar-
tolus r) aliquique, qui imparis est con-
ditionis cum altero conjugi: qualis
certe est ille (inquiunt) qui ignobili-
bus ortus parentibus, nec alijs orna-
mentis

Mentis vite suffultus nobilissimam puellam, eamque editissimam sibi connubio sociari contendit. At enim vero, juvenem illum tuum magna ex parte esse ejusmodi notis affectum, non ego solum, non sola vicinia, sed universa Civitas nimis palam docet, & tinctam absque tua familia dedecere, nimis passim, obloquitur.

*O Sanch. de matr. l. 4. d. 26. n. 23.
P Baldus l. nec filium. c. de nupt. q. Me-
noch. de præsumpt. l. 4. præsumpt. 189.
num. 85. f. Bartolus l. cum ita l. 1. ff.
de condit. & demonstrat.*

10. Erubuit hic, praesertim cum audijt illud (juvencum tuum) virginali pudore Aloysia, & ut Anacreonitis utat lepore, apparuerunt puellarès genae, perinde, ac si in lactis candorem rosarum purpura fuerit immissa. Nec tamen sibi desuit, easdem enim exsuffationem, nempe se ex vero animo juvenem illum nunquam dilexisse, justis Hierothœi & parentum expostulationib⁹ cum jurejurando rursus opposuit. Mox culpas suas ritē confessa, obedientior parentibus, imo & in fastu remissior facta est: nec multo post ab Hierothœo, alijsque perfamiliaribus excitus pater filiam viro nobili, ac supra quam credibile est, priuidenti nuptui dedit, collatante familia.

§. IV.

Pater non potest filium compellere, nec ad Matrimonium nec ad Religionem.

11. *A*bsolutis ergo Aloysiae nuptijs, per totam astatem intra civitatis

mænia se continuit Plutogenes, solitus exterum rusticari non semel cum universa familia. Appetente tamen Autumno, ipse cum filijs, cotijke ac genero, invitato præterea Hierothœo, ab urbana domo fere subduxie: in amanissimis hortis, ibi fontium scaturiginis, arborumque opacarum condensa nemora, fructuum copia, atque in primis commodissima domus aderat, vindemiarum tempore commoraturus. Et ibi quidem, semel, dum à meridie omnes fere e familia ad auras flantes captandas, astumque illius diei temperandum, in porticu considerent: Edissere, amabo te (Hierothœo dixit Plutogenes) an ego Hermagorami filium hunc meum à nuptijs adeo alienum, licite valeam ad matrimonium contrahendum compellere? Tum Hierothœus conversus ad adolescentem: Hermagora (inquit) qui tam diligenter, me præceptore, litteris non minus prophanis, quam sacris haec tenus vacasti, & toto animo vacas, id à te prius audiat Pater: mox, si quid tua defensioni addendum, vel demendun⁹ erit, ego subiçiam.

2. Ad hoc Hermagoras; parabo libens, sive ut tibi morem geram, sive sit à me invidiam cælibatus avertam, sive ut observantiam, quam parentibus amantissimi meis debeo, in hoc meo proposito nūquā obscurasse, ipsis in primis persistadeam. Nec aliud præter ipsa Thomæ Sanchez, & Theologiae moralis fulgentissimi luminis verba, quæ consulto nudius tertius in hunc usum notavi, hic in medium coram ipsis parentibus afferam: non possunt (inquit) parentes cogere filios

H. ad matrimoniū

